

DIYANET İŞLERİ BAKANLIĞI AVRUPA TAKVİMLERİNDEKİ İMSAK VE YATSI VAKİTLERİNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

İslâm'ın beş temel esasından biri olan namaz, günün belli zaman dilimleri içerisinde yerine getirilmesi gereken bir farzdır. Vakit namazın şartlarından biridir. Yüce Allah, “*Şüphesiz namaz Müminlere vakitli olarak farz kılınmıştır*” buyurmaktadır (Nisa 4/103). Bu nedenle, normal şartlarda ilkesel olarak namazların vakitlerinden önce kılınması caiz olmadığı gibi, vakitlerinden sonraya bırakılması da caiz değildir.

Kur'an-ı Kerim'de günlük beş farz namazın vakitlerine mücmel olarak işaret edilmiştir. [el-Bakara (2): 238; Hud (11): 114; el-İsra (17): 78; Rum (30):17-18; Kaf (50): 39-40; el-İnsan (76): 25-26] Kur'an'da mücmel olarak işaret olunan namaz vakitleri, Sünnette fiili ve kavli olarak açıklanmıştır. Hadis rivayetlerinde namaz vakitleri açıklanırken sabah doğu ufkunda şafağın belirmeye başlaması/fecr, güneşin doğuşu/tulu', Güneşin öğleyin tepe noktasına gelip batıya meyilemeye başlaması/zeval, gölgelerin fey-i zevalden hariç bir misli veya iki misli olması, güneşin batması/gurub, batı ufkunda akşam şafağının kaybolması/gaybûbet-i şafak... gibi dünyanın kendi eksenini etrafında dönmesinden kaynaklanan astronomik ve atmosferik alametler ölçü olarak verilmiştir. (Örnek olarak bakınız: Tirmizî, Salât, 1; Ebû Dâvûd, Salât[Hadis No. 393-394], 2; Müslim, Mesâcid ve Mevâdiu's-Salât, 31 [Hadis No: 610,611,612,613,614])

Namazların vakitleri Cebrâîl Aleyhisselam vasıtasıyla Hz. Peygamber'e öğretilmiştir. Cebrâîl Aleyhisselam gelerek Peygamber Efendimize namazları bir defa ilk vakitlerinde, bir defa da son vakitlerinde kıldırması ve “İşte bu iki vaktin arasındaki süreler, namazların vakitleridir” demiştir (Tirmizî, Salât, 1; Ebû Dâvûd, Salât, 2; Nesâî, Mevâkîf, 10; Bak. Buhari, Mevâkîtu's-Salat 1; Müslim, Mesâcid ve Mevâdiu's-Salât, 31[Hadis No: 610,611,612,613,614]). Hz. Peygamber de ashabına bu vakitleri fiili ve sözlü olarak bildirilmiştir (Bak. Bir önceki kaynaktan gösterilen Hadis bapları) Bir hadiste “Her namazın vaktinin başlangıcı ve sonu vardır; öğle namazının ilk vakti güneşin batıya meyilettiği zamandır, sonu ise ikinci vaktinin girmesidir. İkincinin ilk vakti, (eşyanın gölgesinin kendi misli olup) vaktinin girdiği andır, sonu ise, güneşin sarardığı zamandır. Akşamın ilk vakti güneşin battığı zamandır, sonu da, şafağın kaybolmasıdır. Yatsının ilk vakti şafağın kaybolduğu andır, sonu ise gece yarısıdır. Sabah namazının ilk vakti, fecrin zuhuru, sonu ise güneşin doğmasıdır.” Buyrulmuştur. (Tirmizi, Salât, 114; Beyhakî, Sünen-i Kübrâ, I/375-376). Asr-ı saadetten günümüze kadar da namazlar beş vakit olarak Hz. Peygamber'in gösterdiği vakitlerde kılınmaya gelmiştir.

Sünnette verilen bu ölçülerin, herhangi bir sıkıntıya yol açmayacak şekilde normal olarak oluştuğu bölgelerde namaz vakitleri bu ölçüler doğrultusunda belirlenmektedir. Bu ölçülerin kısmen veya tamamen oluşmadığı bölgelerde ise namaz vakitlerinin takdirle belirlenmesi gerektiği hususu, günümüzde bireysel olarak fetva veren ilim adamlarının yanında bütün fetva kurullarının artık üzerinde görüş birliği içerisinde oldukları bir meseledir.

Vakit, namazın şartı ve sebebidir. Muhakkik İslam alimleri bunu belirttikten sonra namazın asıl sebebinin ilâhî hitap olduğunu ifade ederler. İlâhî hitabın gereği olarak bütün Müslümanlar, günde (24 saatte) beş vakit namazı kılmakla mükelleftirler.

Yeryüzünde bazı bölgelerde bir kısım vakit belirtileri tam olarak oluşmasa da, kutuplara yakın bölgelerde günlerce, hatta aylarca güneş doğmasa veya batmasa da bir gün 24 saattir ve tarih

değişimi de buna göre olmaktadır. Bu sebeple, bir bölgede herhangi bir namazın vaktini gösteren astronomik ve atmosferik belirti gerçekleşmiyorsa veya tam olarak belirlenemiyorsa, takdir yapılarak namazlar kılınır. Bir hadis rivayetine göre Hz. Peygamber, “Deccal yeryüzünde 40 gün kalacaktır. Bu kırk günün bir günü bir yıl gibi, bir günü bir ay gibi, bir günü bir hafta gibi, diğer günleri ise normal günleriniz gibi olacaktır.” deyince Ashab, uzun günlerde bir günlük namazın yeterli olup olmadığını sormuşlar, bunun üzerine Hz. Peygamber “Hayır bir günlük namaz yeterli değildir; namaz vakitlerini takdir edersiniz.” buyurmuştur (Müslim, Kitabu'l-Fiten ve Eşrâtu's-Sâat, 20). Bu hadis, vakitlerin oluşmamasının namazı düşürmeyeceğini ve vakit oluşmayan bölge ve zamanlarda vakitlerin takdir edilerek namazın kılınması gerektiğini açıkça göstermektedir.

Güneşin bir günden fazla doğmaması veya batmaması sebebiyle vakit belirtilerinin oluşmadığı yerlerde namaz vakitleri takdir edilerek belirlenecektir. Bunun için Din İşleri Yüksek Kurulu, 62° Enlemden ötede 62° Enlemin namaz vakitlerinin ölçü olarak alınabileceği kanaatini benimsemiştir.

Namaz vakitlerini gösteren belirtilerin oluşmadığı bölgelerde esas üzerinde durulacak olan husus, yatsı ve imsak vakitlerinin takdiri meselesidir.

Hadisi şeriflerde yatsı vaktinin başlangıcını belirlemek için verilen ölçü, akşam şafağının kaybolması, imsak için ise doğu ufkunda fecri sadık olarak nitelendirilen şafağın başlamasıdır.

Astronomik olarak sabah şafağının başlangıcı 18° olarak tespit edilmiştir. Buna astronomik tan denmektedir. Güneş doğmadan önce doğu ufkunda yatay olarak belirmeye başlayan ve gittikçe yayılarak yükselen beyazlığın normal şartlarda çıplak gözle görülmeye başlaması, fecri sadığın başlangıcıdır. Akşam güneş battıktan sonraki akşam şafağı ile sabah güneş doğmadan önceki sabah şafağı astronomik olarak simetrikler. Akşam şafağının/güneş battıktan sonra ufukta oluşan kızılığın veya (İmamı Ebu Hanife'ye göre) kızılıktan sonraki beyazlığın kaybolması ile yatsı vakti girer, güneş doğmadan önce doğu ufkunda beyazlığın yatay olarak görülmeye başlaması ile de imsak vakti ve dolayısıyla sabah namazı vakti girmiş olur. Halka kolaylık olması açısından yatsı vakti için batı ufkunda beyazlığın değil, Eimmei selasenin (İmam Malik, İmam Şafii ve Ahmed b.Hanbel) ve İmameynin (İmamEbu Yusuf ve İmam Muhammed) görüşleri doğrultusunda kızılığın kaybolması esas alınmaktadır. Bu sebeple akşam şafağının kaybolması 17° olarak alınmaktadır.

Yatsı namazının vakti hesaplanırken güneşin ufku 17° altına inmesi, sabah namazının vakti için de ufka 18° yaklaşması esas alındığı takdirde, Ekvatordan yaklaşık 48° enlem dairesine kadar olan bölgelerde Sünnette belirlenen ve fıkıh kitaplarımızda açıklanan astronomik ve atmosferik alametlere uygun olarak namaz vakitleri oluşmaktadır. 49° enlem dairesinden itibaren yaz aylarında kutba doğru gittikçe artan oranda imsak ve yatsı vakitlerini gösteren belirtilerin oluşmadığı günler başlamaktadır. Ancak vakitler oluşmakla birlikte yaklaşık 45° - 48° Enlemleri arasında özellikle yaz aylarında 17°-18° ye göre yatsı vakti çok geç, imsak vakti ise çok erken oluşmaktadır. Çünkü bu bölgelerde 48. Enlemden itibaren kutuplara doğru gittikçe artan oranda yaz aylarında belli günlerde güneşin ufku altına iniş derecesi 18° yi bulmamakta, bu belli günlerin bir süre öncesi ve bir süre sonrası ise akşam güneşin ufku 17°-18° altına inişi ve sabah ufka yaklaşması çok uzun sürmektedir. Bu sebeple akşam ile yatsı arası ve imsak ile de güneşin doğuşu arası çok uzun olmaktadır. Bu durum, buralarda bulunan Müslümanların namaz ve oruçlarını eda ederken güçlük ve sıkıntı çekmelerine neden olmaktadır.

Vakit belirtileri oluşmayan dönemlerde yukarıdaki Hadis rivayetinde de işaret edildiği gibi namaz vakitlerini belirlemek için zorunlu olarak takdir yöntemi uygulanacaktır. Başka türlü namaz vakitlerini belirlemek mümkün değildir. Çünkü günde (24 saatte) beş vakit namaz Allah'ın emridir. Bu emrin günün hangi zaman dilimlerinde yerine getirileceğini gösteren astronomik ve atmosferik belirtiler, bu emrin ne zaman yerine getirileceğini gösteren alametlerdir. Bu alametlerin gerçekleşmediği yerlerde vakitleri takdirle belirlemek dinen zorunludur.

Bu durum, bu bölgelerde namaz vakitlerinin belirlenmesi meselesinin geçmişten günümüze hep gündemde kalmasına sebep olmuş, İslam âlimleri ve çeşitli ilmi kuruluşlar bu hususta bir takım çözümler ortaya koymuşlardır. Bu hususta Müslümanlar arasında ortaya çıkmış bazı uygulama örnekleri ve çözüm önerileri şunlardır:

ü Yatsı vaktinin oluşmadığı veya çok geç olduğu yerlerde akşam namazı ile yatsı namazının cemi takdim ile kılınması,

ü Astronomik alametlere göre vakit belirtileri oluştuğu sürece bunlara göre hareket edilmesi, vakit belirtileri oluşmamaya başladığı andan itibaren de son belirti vaktinin sabitlenerek vakit belirtisi yeniden oluşuncaya kadar buna göre hareket edilmesi, (Diyanet İşleri Başkanlığı, 1980 yılında Bürüksel de yapılan Konferansa kadar hem yatsı hem de imsak için, 2009 yılına kadar da imsak vakitlerini belirlemek için bu usulü uygulamıştır. Ülkemizde yayınlanan takvimlerden İhlas Takvimi, hem imsak hem yatsı için bu usulü uygulamaktadır.)

ü Astronomik alametlere göre vakit belirtileri oluşmamaya başladığı andan itibaren yatsı vaktinin yerinin takvimde boş bırakılması (İlkemizde yayınlanan takvimlerden Fazilet takvimi. Fazilet Takvimi, buralarda imsaki belirlerken son oluşan imsaki, imsak yeniden oluşana dek sabitlemektedir.)

ü Akşam vaktine belli bir süre ekleyerek yatsı, güneşin doğuşundan belli bir süre çıkararak imsak vaktinin belirlenmesi (Vatandaşlarımız tarafından yayınlanan Hicret Takvimi, yıl boyu akşam namazına bir buçuk saat ekleyerek yatsı, güneşin doğuşundan bir saat elli dakika çıkararak imsak vaktini belirlemektedir. Muhammed Hamidullah merhum da akşam vaktine 1 saat 30 dakika ekleyerek yatsı, güneşin doğuşundan 1 saat 30 dakika çıkararak imsak vaktinin belirlenmesini uygun görmektedir.)

ü Yatsı ve imsak vaktini belirlerken güneşin ufku altında bulunma derecesinin 12° olarak (Gemici Tanının) alınması (Fransa'da UOIF'nin seçimi)

ü Yatsı ve imsak vaktini belirlerken güneşin ufku altında bulunma derecesinin 15° olarak alınması (ABD ve Kanada'da İSNA'nın seçimi)

ü Oransal takdir. 45. Enlem ötesinde, 45. Enlemdeki akşam ile yatsı arasındaki sürenin ve imsak ile güneşin doğuşu arasındaki sürenin oransal olarak uygulanması, (45. Enlemde akşam ile yatsı arası, 45. Enlemin gecesinin oran olarak yüzde kaçına tekabül ediyorsa, bu oranı ileriki enlemlerde o enlemin gecesine oran olarak uygulayarak yatsı vaktinin belirlenmesi, aynı uygulamanın imsakte de tatbik edilmesi. Prof. Dr. Muhammed el-Hevvar'ın seçimi)

ü 45. Enlem ötesinde 45. Enlemin namaz vakitlerinin uygulanması (Düşünce olarak Haydarabat Eyaleti İslam Alimleri Meclisinin gündeme getirdiği bu düşünce, bazı

uygulamalara mesnet teşkil etse de –bilindiği kadarıyla- pratikte fiili olarak uygulanmamaktadır)

ü Bu bölgelerdeki namaz vakitlerinin Mekkei Mükerrerme'nin veya Hicaz bölgesinin namaz vakitleri esas alınarak belirlenmesi (Yatsı vakti için Brüksel Konferansının, hem yatsı hem imsak için Prof. Dr. Mustafa ez-Zerka'nın seçimi)

ü Yatsı vakti başlangıcının, şer'i gecenin 1/3 ünden sonraya bırakılmaması (Diyanet İşleri Başkanlığının 2008-2009 Takvimlerindeki uygulaması)

ü Akşamla yatsı arasının ve mukabil olarak imsakle güneşin doğuşu arasının, gecenin 1/7'si,1/12'si,1/4'ü gibi belli bir bölümüne endekslenmesi (Çeşitli vesilelerle gündeme getirilen bu görüşlerin –bilindiği kadarıyla- pratikte uygulaması yok)

Bu hususta daha başka öneriler de bulunmaktadır. Listenin kabarmaması açısından bunların dışındaki önerilere burada yer verilmemiştir.

Bu öneri ve uygulamalardan her biri, belli gerekçelere dayalı tercihlerdir. Yanlış veya doğru olarak nitelendirmeden önce, bunların, samimi olarak ibadetini yerine getirmek isteyen Müslümanların, içinde buldukları şartlarda, oluşan boşluğu doldurmak ihtiyacıyla ortaya koydukları çabalar ve yaklaşımlar olduğunu unutmamak gerekir. Bu bakımdan uygulamada nasıl birlik sağlanabileceği üzerinde düşünülmelidir. Şu ana kadar henüz herhangi bir takdir yöntemi üzerinde birlik sağlanamamıştır.

Şer'î delillerin ışığında makul hangi takdir yöntemi olursa olsun, bu takdire göre ibadet edilmesinde dinen bir sakınca aranmamalıdır. Fakat arzu edilen ve bu bölgelerde yaşayan Müslümanlar açısından uygun olan, takdirde birlik sağlanmasıdır. Bu da ancak ilgili tüm tarafların bir araya gelerek meseleyi görüşmeleri ve ortak bir karara varmalarıyla mümkün olabilecektir.

Diyanet İşleri Başkanlığı bu birliğin sağlanabilmesi için öteden beri gayretlerini sürdürmektedir. Başkanlığımız bütün Müslümanlarca arzu edilen bu birliği sağlayabilmek için çabalarını sürdürecektir. Ancak böyle bir birlik sağlanana kadar Diyanet İşleri Başkanlığı, dini delilleri, geçmişte bu hususta aldığı kararların uygulama sonuçlarını, başka uygulama örneklerini, halkın maslahatını, bölgenin şartlarını, buralarda yaşayan işçi, öğrenci, memur, esnaf vb. çeşitli kesimlerin karşılaştıkları güçlükleri ve ihtiyaçları dikkate alarak İslam dininin “kolaylaştırma/zorlaştırmama” ilkesi doğrultusunda ve İstihsan ve Maslahat delillerinin ışığında takvimlerini ve namaz cetvellerini düzenlemektedir.

Birçok değerli ilim adamı ve bazı fıkhi kurullar, bu bölgelerde takdiri yalnızca yatsı ve imsak vaktini gösteren belirtilerin hiç oluşmadığı dönemlere hasretmektedirler. Bu görüş sahipleri, Sünnette namaz vakitlerini belirlemek üzere gösterilen astronomik ve atmosferik alametlere son sınırına kadar başvurup artık bunlara hiçbir şekilde başvurma imkânı kalmadığı andan itibaren takdire gidilmesi gerektiği kanaatinde olanlardır. Ancak bu uygulama, -her ne kadar zahiri olarak fıkıh kitaplarımıza ve hadisi şeriflerin zahirine daha uygun görünse de - buralardaki çalışma hayatı ve işçi, memur, esnaf, öğrenci çeşitli kesimlerin durumu dikkate alındığında, toplumun geneli açısından tatbiki son derece güç bir yaklaşımdır. İbadet hayatında ortaya çıkaracağı güçlükleri herkesin göğüsleyebilmesi mümkün değildir.

Başkanlığımız, bu bölgelerde takdiri, yalnızca yatsı ve imsak vakti belirtilerinin oluşmadığı dönemlere hasretmenin, bu bölgelerde yaşayan insanların ibadet hayatındaki sıkıntıları gidermeye yetmeyeceğinin farkındadır. Yarım asırlık tecrübenin, uzun yıllar süren uygulamaların ve çeşitli araştırmaların ve denemelerin ortaya çıkardığı sonuç budur. Bu durum, yatsı namazı ve imsak vakti için takdiri daha kapsamlı olarak uygulamanın önemli bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Gerek 12° veya 15° yi esas alan fakat aslında 18° ye göre takdir anlamına gelen uygulamalar, gerek oransal takdir ve gerekse akşamla yatsı arasına yıl boyu 1 saat 30 dakika, imsak ile güneşin doğuşu arasına 1 saat 30 dakika veya 1 saat 50 dakika koyan uygulamaların tamamı, takdiri tüm yıla teşmil eden yaklaşımlardır.

Bütün bu uygulamalar, kısmen zaruret kısmen de geçici olmayan zorlayıcı ihtiyaçlar sebebiyle ortaya çıkmıştır. Fıkıhta bu tür ihtiyaçlar zaruret menzilesinde kabul edilmiştir. Zarureti göz ardı edemeyeceğimiz gibi geçici olmayan ihtiyacı da göz ardı edemeyiz. Bu bölgelerde hükmün belirlenmesinde bu ihtiyacı dikkate almak fikhın bir gereğidir.

Bu durumu göz önüne alarak Din İşleri Yüksek Kurulu, takdiri, 45. Enlemden itibaren yatsı vakitleri için tüm yılı, imsak vakti için ise oruç açısından ihtiyacın en ağır bir şekilde kendini gösterdiği yaz aylarını (Mart-Eylül arası) kapsayacak şekilde uygulamayı benimsemiştir.

Bu doğrultuda 45° Enlemden ötede takdiri olarak akşam namazı vaktine 1 saat 20 dakika eklemek suretiyle yatsı için itibari vakit tespit edilmesi benimsenmiştir. Ancak bu sürenin, şer'î gecenin üçte birinden daha sonraya kaldığı zamanlarda yatsı vaktinin belirlenmesi, şer'î gecenin üçte birinden daha sonraya kalmayacak şekilde tespit edilmektedir. Bu uygulama, yatsı vaktinin sonunun gecenin üçte biri olduğunu ifade eden Hadisi şerifler[(Müslim, Mesacid, 176, 177 (613); Nesâî, Mevâkit 12 (I/258); Tirmizi, Salat 1 (113), (Hadis No: 147), Salat, 115 (152); İbn Mace, Salat, I (668); Ebu Davud, Salat 2 (393)] dikkate alınarak benimsenmiştir.

İtibari vakit için ölçü alınan bu süre, yıl içinde Mekkei Mükerrerme'de akşam ile yatsı arasındaki en uzun süredir. Bu süre, aynı zamanda 0° Enlem/Ekvator ile 45° Enlem arasındaki akşam ile yatsı arasındaki yıl boyu sürelerin yaklaşık genel ortalamasıdır.

Mekkei mükerrerme ve Medinei Münevvere yaklaşık olarak 0° Enlem/Ekvator ile 45° Enlemin ortalarında yer almaktadır ve yerkürenin en mutedil kuşağında bulunmaktadır. Mademki takdir yapılacaktır ve takdire esas alınan Hadis rivayetinde de herhangi bir takdir ölçütü verilmemiştir; şu halde takdirde geçmiş âlimlerimizin söylediği şekilde en yakın bölgenin vakitleri esas alınabileceği gibi yerkürenin en mutedil kuşağının vakitleri de esas alınabilir. Bundan dolayı böyle bir ölçü alınmıştır.

Bir de 1 saat 20 dakika diğer bazı Müslüman topluluklar tarafından uygulanan takdir yöntemleri ile ulaşılan sonuçlarla da yaklaşık olarak örtüşmektedir. Söz gelimi bu süre, Güneşin 12° ufku altında bulunmasını(Gemici tanı) esas alan uygulamalarla (Fransa örneği) ulaşılan sonuçlardan daha az değildir. Yılın önemli bir kesiminde pek çok bölgede 15° ile yapılan hesaplara da yakındır. Ayrıca bazı gözlemciler akşam şafağında kızılığın kaybolma derecesi olarak 16° yi almaktadırlar.

Diğer taraftan vakit itibari olarak belirlendiği için, sürekli değişken bir takdir yerine herkesin kolayca anlayabileceği ve uygulayabileceği bir takdir yönteminin belirlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Takdirde başlangıç noktası olarak alınan 45° Enlem, Ekvator ile (0° Enlem) Kutup (90° Enlem) tam ortasıdır. Artık bu enlemden itibaren yatsı ve imsak vakti ile ilgili olarak karşılaşılan güçlük, yaz aylarında iyiden iyiye kendini hissettirmeye başlamaktadır. Bu enlemden öteye bir bütün olarak bakıldığı zaman, Güneşin yaz aylarında batmamaya başladığı ve kış aylarında doğmamaya başladığı 66° Enleme kadar yatsı namazı vaktinin başlangıcı ile ilgili olarak bölgenin büyük çoğunluğunda ve yılın ekseriyetinde sıkıntı ve güçlüklerle karşılaşıldığı görülür. Bu durum göz önüne alınarak yatsı vakti için parçacı çözümler yerine kapsamlı ve kolay uygulanabilir bir çözüm ortaya konulması benimsenmiştir.

İmsak ile ilgili olarak karşılaşılan sıkıntı ve güçlük yalnızca oruç ibadetinde söz konusudur. Bundan dolayı imsakte yıl boyu takdire gidilmemiş yalnızca sıkıntı ve güçlüğü kendini gösterdiği yaz aylarında takdir yapılması ile yetinilmiştir.

Nesillerin İslami kimliğinin korunması için buralarda yaşayan Müslümanların birbirleri ile irtibatlarını yoğun bir şekilde sürdürmeleri son derece önemlidir. Bunun sürdürülmesinde en önemli vasıtalarından biri, cami ve cemaate devamdır. Bu bakımdan bu vesileden yararlanmayı zora sokacak uygulamalardan olabildiğince uzak durmak gerekmektedir. Yatsı namazı vakti belirlenirken mutedil bölgelerdeki gibi bu vaktin girişi için illa akşam şafağının kaybolması beklendiği takdirde doğal olarak yatsı vakti çok geç olacaktır. Hâlbuki gece geç saatlerde camide toplanıp ibadet edilmesine bazı bölgelerde müsaade edilmemektedir. Bu durumda yatsı namazı vakti geç saatlere bırakıldığı takdirde cemaatin sağlayacağı yararlılardan istifade zorlaşacaktır.

Sabahleyin erkenden işine veya okuluna gidecek olan bir kişinin gece geç saatlere kadar yatsıyı beklemesi, bu kişinin ibadet hayatını zorlaştıran bir durumdur. Din, insanların hayatını zorlaştırmak için gelmemiştir. Bu itibarla bu bölgelerde yaşayan Müslümanların ibadet hayatını zorlaştıracak yaklaşımlardan olabildiğince uzak durmak gerekmektedir.

İşte bundan dolayı bu bölgelerde yaşanan güçlüğü ortadan kaldırmak ve insanların ibadet hayatını kolaylaştırmak amacıyla Din işleri Yüksek Kurulu, önceki uygulamaların ortaya çıkardığı sorunları, sıkıntıları ve güçlükleri de dikkate alarak takdir uygulamasını yatsı namazı için 45° Enlemin ötesinde genel olarak uygulamaya karar vermiştir. İmsak için ise takdiri uygulamayı, oruç açısından sıkıntının yaşandığı yaz aylarına hasretmiştir.